

FORRÁSOK

XXIV. évfolyam 1. szám, 2020. Január

A Borszékert Alapítvány és a Borszéki Polgármesteri Hivatal közérdekű lapja

XXIV. évfolyam 1. szám, 2020. Január

AZ INFLÁCIÓ MÉRTÉKÉVEL
IGAZÍTOTTÁK KI A HELYI ADÓKAT

3.

A ROLE ZENEKARRAL
ÜNNEPELTÜK A MAGYAR KULTÚRA NAPJÁT

4.

PEDAGÓGIAI NAPOK,
LELKIGYAKORLAT, TANTEREMAVATÓ

7.

IDÉN SINCS HIÁNY BERUHÁZÁSOKBAN BORSZÉKEN

A tavalyihoz képest kedvezőbb előfeltételekkel indul az idei esztendő. Hiszen ezúttal már február elején véglegesíteni lehet a település költségvetését, ami kiszámíthatóbbá, tervezhetőbbé teszi a következő hónapokat. Mik József polgármester meglátása szerint az önkormányzat által eszközölt beruházások mellett az is fontos, hogy megerősödjék a település vállalkozói és civil szférája is, hiszen csak így lehet igazán élhető a fürdőtelepülés.

A borszéki önkormányzat az egyik idei

hangsúlyos feladatának tekinti az új kezelőbázis és wellnessközpont építési munkálatainak befejezését. „Most már ennyi nyűg és küzdelem után mindenképpen azt szeretnénk, hogy a belső teret még idén átadjuk rendeltetésének. Nem ígérgetünk, hanem minden tudásunkat és energiánkat abba fektetjük, hogy ez sikerüljön” – jelentette ki az előljáró. A beruházás jelenlegi állapotáról elmondta, a létesítményben hátramaradt kisebb munkákat tavasszal befejezik.

Nagyobb léptékű feladat a kezelőbázis

bútorzatának a beszerzése. Ezzel kapcsolatban már két közbeszerzési eljárás is lezajlott sikertelenül, hamarosan sor kerül egy harmadik kiírásra is. „Folyamatosan keressük a kivitelezőt az 1,64 millió lejes munkálatra, ugyanakkor a megyei önkormányzatot is felkértük arra, hogy a Fehér megyei mintára társuljon az építkezésbe és segítse a beruházás befejezését” – nyomatékosított a polgármester. Magyarozatképpen hozzátette, a Fehér megyei és a marosújvári önkormányzatok 10 éves partnerségi szerződést kötöttek egy wellnessközpont építésére és közös működtetésére.

A meglévő tervekre kell koncentrálni

Mik József kiemelte, a kezelőbázis építése mellett több beruházás is folyamatban van a településen. Így például elkészültek a tervek a járóbeteg rendelők épületének felújítására, napokban írják ki a közbeszerzést a kivitelezésre. Várják a jóváhagyást gyulafehérvári fejlesztési ügynökségtől a polgármesteri hivatal felújításával kapcsolatos közbeszerzési eljárás kiírására. Folyamatban van és előreláthatólag év végéig befejeződik a 49-es villa felújítása, a műemlék épület kulturális, múzeumi, turisztikai, oktatási tevékenységeknek, konferenciák lebonyolításának fog helyet adni. Szintén év végéig kell elkészülnie a magyar kormány támogatásából épülő orvoslakások.

(folytatás a 2. oldalon)

(folytatás az 1. oldalról)

Uniós pénzekből finanszírozza Borszék polgármesteri hivatala azt a beruházást, melynek révén biomassza alapú fűtési rendszert építenek ki több középület számára. Erre is még keresik a kivitelezőt, két közbeszerzési eljárás is sikertelen volt ebben a témában.

A már folyamatban levő beruházások mellett el szeretnék kezdeni az alapinfrastruktúra bővítését azon a városrészen, ahol telkeket adtak fiataloknak családi házak, illetve panziók építése céljából. Emellett felújítanák a település közvilágítását, ennek támogatására van ígéret a szakminisztériumtól. „Ha mégsem kapnánk központi forrást erre a célra, önerőből mindenképpen elvégezzük a munkátot” – tette hozzá az előljáró.

Tervben van a sípályák szolgáltatásainak bővítése is: kalandparkot, korcsolya- és hópánkó pályát építenének a komplexum keretében, ez mintegy 1,5 millió lejes beruházást igényel. Egyelőre a finanszírozási lehetőséget keresik.

Itthon maradni, és itthon dolgozni

„Célunk az, hogy gyarapodjon a borszéki munkahelyek száma. Ezt a kezelőbázis elindításával és a turizmus fejlesztésével lehet elérni. Reményeink szerint pár éven belül már nem fogja megérni a fiatalnak külföldre menni dolgozni, hanem itt a településen fognak munkát vállalni” – tárta fel vízióját az előljáró. Hozzátette, a hivatal igyekezete azonban nem elég ennek eléréséhez. Szükség van egy erős vállalkozói és civil szférára is, hiszen csak így lehet igazán élhető a fürdőtelepülés. Optimizmusra ad

okot, hogy a román kormány támogatása mellett sikerült felkeltetni a magyar kormány érdeklődését is Borszék iránt. Hiszen az óvoda felújítását és az orvosi lakások építését ők finanszírozták. Ugyanakkor elbírálásra vár egy, a magyar kormányhoz benyújtott pályázat, melynek révén egy 120 szobás, négycsillagos szálloda épülne a kezelőközpont szomszédságában.

Folytatnám polgármesteri munkámat

„Mindenképpen szeretném folytatni munkámat a település élén. A következő uniós pályázati ciklusra komoly tervekkel készülünk. Emellett több országos szakmai szövetségben és bizottságban is ellátom Borszék képviselői feladatát, amelyek segítségével hatást tudunk gyakorolni a döntéshozókra. Úgy néz ki az erős lobbinak köszönhetően sikerült kimozdítani holtpontjáról például a Regionális Operatív Program keretében (POR) benyújtott integrált pályázatunkat” – nyomatékosította a polgármester. Mint ismeretes, mintegy 7 millió eurós pályázat révén felújítanák a helyi iskolát, illetve a felsőtelepi kultúrházat, lebontatnák négy, szociális lakásoknak otthont adó villát, helyükre két új ingatlan épülne, húsz modern lakrésszel. Bővítenék az úthálózatot a település terjeszkedési irányába, emellett több játszótérrel és sportpályával építenének, illetve sétányokat újítanának fel. A szóban forgó intézkedés keretében a pályázati alap még az év első felében kimerült, az érintett települések a többi programban megmaradt összegek átcsoportosítását szerették volna elérni. Igyekezettük, a legújabb információk szerint, sikerrel járt.

Rédai Botond

JANUÁRI TANÁCSHATÁROZATOK

Az idei év első tanácsülésére január 7-én került sor, ahol 11 határozattervezet szerepelt napirenden.

Az 1-es határozat alapján költségvetés kiigazítást hagyunk jóvá. A tavalyi évet másfél millió lej hiánnyal zártuk. A működési és fejlesztési költségek fedezésére kellett összegeket átcsoportosítani, hogy nullszaldósra lehessen kihozni a 2019-es pénzügyi egyenleget.

A 2-es határozat elfogadta a HURON személyszállítási cég ármódosítási javaslatát. A fizikai személyek 2020 januárjától 9,71 lejt kell fizessenek személyenként, míg a cégek 126,75 lejt köbméterenként.

A 3-as határozat jóváhagyta négy személynek a 15%-os adócsökkentést terület és épületadóra.

A 4-es határozat a meglévő tartalékalap desztinációját szabályozza: 500 ezer lej marad tartalékként az esetleges kiadások fedezésére, 233 ezer lej mehet fejlesztésre. Faeladásból 600 ezer lej bevételünk volt 2019-ben, ez bekerül az idei költségvetésbe.

Az 5-ös határozat pontosította Labont Rodica nyugdíjazásának törvényes alapját.

A 6-os határozat szabályozza a Városfejlesztési cég alkalmazottjainak a fizetését. Az idéntől nem az Önkormányzat szabja meg a fizetéseket, hanem a cég adminisztrátora.

A 7-es határozat szabályozza az új cégvezető kinevezésének jogi alapját, valamint a cég alapító okiratának módosítását.

A 8-as határozat alapján Dr. Nistor Gabriela családorvos 400 m² területet kap házépítésre, 100 m²-t bérel, és a fennmaradt 400 m²-t szintén bérelheti.

A 9-es határozat alapján procedurális okok miatt visszavontuk a tavalyi 74-es és 80-as határozatokat.

A 10-es határozat alapján Ungureanu Ioan visszaadta a házépítésre kapott területet.

A 11-es határozat alapján Balázs Zsuzsa kapott területet házépítés célból, 400+100 m²-t.

Farkas Aladár

OKOSTANTERMET AVATTAK BORSZÉKEN

fotó: Mőga Attila

Újabb lépést tett az alternatív oktatási módszerek gyakorlatba ültetése terén a borszéki Zimmethausen Iskolakőzpont. Ezúttal egy „Stiefel” interaktív okostantermet alakítottak ki, avatóját január 6-án tartották a Dévai Szent Ferenc Alapítvány által szervezett Borszéki Pedagógiai Napok és Pedagógusok Leleki gyakorlat első napján.

„A legnagyobb értéknek a gyerekeket tekintjük, a holnap az ő kezükben van” – fogalmazott az avatóünnepség nyitányaként Bőjte Csaba ferences rendi szerzetes. A Dévai Szent Ferenc Alapítvány alapítója szerint fontos, hogy a gyerekek pozitív megerősítést kapjanak a szűlők és pedagógusok részéről, hiszen csak így tudnak igazából kibontakozni. A szerzetes az alternatív oktatási módszerek fontosságát is kiemelte, majd megáldotta az új létesítményt.

Ezt követően Barti Tihamér, Hargita Megye Önkormányzatának alelnőke köszöntötte az egybegyűlteket. Hangsúlyozta, az okostanterem létrehozása fontos lépés a fürdőváros és a megye oktatásában. Meglátása szerint az új idők kihívására jó alternatívát jelent az élmény és projektalapú oktatás, éppen ezért öröndetes, hogy Borszéken több lépés is történt ez irányban az utóbbi időszakban.

„Elavult a mai romániai oktatási rendszer, a gyakorlatba ültetett koncepciók nem biztos, hogy pozitív eredményre vezetnek. Viszont vannak pozitív kezdeményezések, amelyeket mindenképpen támogatni kell” – ez már Borboly Csaba, a megyei önkormányzat elnöke részéről hangzott el az ünnepségen. Az elöljáró szerint rendkívül fontos az oktatás fejlesztése, amit feladatának tekint a megyei önkormányzat is, még akkor is, ha nem tartozik a saját hatáskörébe. A megyeelnök kiemelte, az általa vezetett intézmény minden olyan kezdeményezést támogat, amely segítséget nyújt a pedagógusoknak abban, hogy hatékonyabban tudják végezni munkájukat.

Mik József polgármester a borszéki alternatív oktatás eddigi lépéseit ecsetelte röviden. Mint fogalmazott, a Lego-oktatás tanévkezdéskor történt bevezetése után, az edelényi Szent Miklós Görögkatolikus Iskolával zajló együttműködés folytatásaként, a Dévai Szent Ferenc Alapítvány közreműködésével sikerült a mintegy 13 ezer eurós beruházás révén kialakítani az új okostantermet. „A minél jobb oktatási körülmények biztosítása mellett fontos, hogy a pedagógusok továbbra is ugyanolyan lelkesedéssel végezzék a munkájukat, hiszen csak így tudnak fejlődni a gyerekek” – jegyezte meg a polgármester.

Elölőkkel jár a digitális oktatás

Rendkívüli ajándéknak nevezte a Stiefel OkosTanterem kialakítását Ferenczy József, a Zimmethausen Iskolakőzpont igazgatója. Az ebből az alkalomból felújított tantermet egy interaktív, okos LCD-kijelzővel látták el, illetve húsz tablettel szerelték fel. A tableteken és az okostáblán is oktatásra kifejlesztett applikációk, egy tanári felügyelet alatt működő kollaborációs (csoportmunka) szoftver segíti a munkát. Bármely tantárgy tananyaga átültethető a digitális eszközökre, az óravázlat elkészítésétől a számonkérésig, jutalmazásig. A rendelkezésre álló applikációk és a szoftverek kínálata olyan széles eszköztárat ad a tanárok kezébe, melynek segítségével hatékonyabbá tehető az oktatási folyamat.

Rédai Botond

AZ INFLÁCIÓ MÉRTÉKÉVEL IGAZÍTOTTÁK KI A HELYI ADÓKAT

Az infláció mértékével arányosan, 4,6 százalékkal emelték az adótörvénykönyv előírásai szerint a 2020-as évre érvényes helyi adókat Borszéken.

A városháza mindössze a törvényi előírásoknak tesz ezzel eleget, hiszen az adótörvénykönyv 491. cikkelye arra kötelezi a helyhatóságokat, hogy az elmúlt pénzügyi év inflációjával arányosan emelniük kell mindhárom adónemet (épületadó, telekadó és gépjárműadó) és azon illetékeket, amelyeknek mértékéről az adótörvénykönyv összességében rendelkezik.

Mindezzel együtt a tavaly érvényben levő kedvezmények idén is megmaradnak. Akárcsak az a rendelkezés, hogy akik

március végéig egész évre kifizetik járandóságait, azok 10 százalékos kedvezményben részesülnek.

Fontos a népszerűsítés

A városhatóság fontosnak tartja, hogy Borszéket minél jobban és minél több szinten népszerűsíteni lehessen. Hiszen ennek közvetetten a szállásadók a haszonélvezői. Az adótörvénykönyv 1-2 százalék közötti turisztikai adó kivetését teszi lehetővé, ezzel a borszéki városháza is élt. Így idéntől a szállásadóknak 1 százalékot kell befizetniük bevételeik után a városkasszába. Az ebből bevételezett összeget kizárólagosan a népszerűsítési kampányokra fordítja az önkormányzat.

Rédai Botond

A ROLE ZENEKARRAL ÜNNEPELTÜK A MAGYAR KULTÚRA NAPJÁT

fotó: Móga Attila

Verses, zenés estet tartott a borszéki Művelődési Házban a csíkszeredai Role zenekar január 25-én. Az eseménnyel a magyar kultúra napja előtt tisztelegtünk.

A Role zenekar a magyar irodalom, valamint a székely és csángó népi költészet remekeire építkezik, magába foglalva az ősi erdélyi tradíciókat, hagyományos dallamokat és a progresszív rockzene elemeit.

Zene, vers, vers-zene, ős viadal, álom-villanás, rőzsé-dalok, vér és arany...

“Sohasem hallott, mégis ismerős dallamok... lüktetésükben az ősi, népi ritmusoktól a jazz-es, blues-os, progresszív rockos zenei alapok színes kavalkádja... ezt hozták az Ady versek számunkra. Varázslatot jelent e műsor, amely eddig általunk ismeretlen mélységekbe-magasságokba ragadott, amelyben alapvetően fontos szerepe van a mindig változó közönségnek...” vallják a zenekar tagjai.

A Role zenekar vers-dalain keresztül találkozhattunk Ady Endre (és József Attila) alkotói munkásságával, ismert és kevésbé ismert verseivel.

Feljethetetlen élmény, képzeletbeli utazás, ahol a Role zenekar és a közönség együtt azonosulhat a költők gondolataival,

érzelmi világával a csodálatos dallamoknak és verseknek köszönhetően.

Az est meghívott előadója Sárpátki Ágnes volt.

Mit is ünnepeltünk?

A magyar kultúra napját 1989 óta ünnepeljük január 22-én annak emlékére, hogy a kézirat tanúsága szerint Kölcsey Ferenc 1823-ban ezen a napon tisztázta le Szatmárcsekén a Himnusz kéziratát egy nagyobb kéziratcsomag részeként, amelybe a költő folyamatosan másolta be verseit, nem végleges változatokat, hanem tisztázatok, amelyekben néhol javítások is vannak.

A csomag valamikor az 1830-as évek végén eltűnt, és megkezdte több mint száz évig tartó lappangó útját. Kölcsey 1838-ban bekövetkezett halála után a Magyar Tudományos Akadémia tárgyalásokat kezdett a költő sógornőjével, özv. Kölcsey Ádámné Szuhány Josephine-nal a kéziratok megvásárlásáról. Kölcsey ugyanis unokaöccsére, a Parainesis Kölcsey Kálmánjára hagyta kézíratainak jelentős részét. A kéziratcsomag végül nem lett az Akadémia tulajdona, de másé sem, a család tulajdonában maradt, és különböző leszármazások, öröklődés folytán végül László Magdához került. Azt nem tudjuk, hogyan került aztán az irat László Magdától Szenes Magdához, még az sem lehetetlen, hogy a két hölgy azonos személy. Tény azonban, hogy a kéziratcsomagot 1946 decemberében az Országos Széchényi Könyvtár Szenes Magdától megvásárolta, sőt azóta további kisebb kéziratcsomag részeket is, amelyeket külön jelzet alatt, külön őriznek, de filológiailag pontosan rekonstruálható, hogy valaha ezek is a nagy kéziratcsomagban voltak.

Kölcsey két lapra írta a Himnuszt. A sérülés, amely mindkét fólión látszik, nem lángégés, hanem úgynevezett tintamarás. Nem Kölcsey tintája okozhatta, az Országos Széchényi Könyvtár restaurátor szakembereinek véleménye szerint savas tinta ömlött a papír szélére.

Rédai Botond

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A Borszéki Katolikus Nőszövetség felhívása halló fülekre és együttérző szívekre talált. A templomban és a kápolnában elhelyezett jószág-dobozokba begyűlt összegből, a cégek felajánlásaiból és az élelmiszerből több mint ötven csomagot állítottunk össze, amit még az ünnep előtt eljuttattunk a címzetteknek. Jólesett a figyelmesség, az odafigyelés, és bizony, sok esetben könnyes szemmel köszönték az ajándékot.

A kezdeményező Nőszövetség ez úton is köszönetet mond mindazoknak, akik lehetővé tették, hogy kicsit szebbé tegyük az ünnepet: a La Doi Pasi és a Diószegi üzletek tulajdonosainak, az Artmobil KFT-nek, a BIF-nek és Búzás Jenőnek, akik vállalták a csomagok kézbesítését, a névtelen adományozóknak.

Kolbert Tünde

fotó: Kis Éva

A '89-ES RENDSZERVÁLTÁS 30. ÉVFORDULÓJA

Igazából decemberben kellett volna megemlékezni az eseményekről, de az Advent hangulata más irányba vitte gondolataimat. De azért nem illik átsiklani a nagy horderejű eseményeken. Ugyanilyen enyhe idő volt akkor is, mint most decemberben. Tőkés László református lelkész temesvári kiállása az erőszakos kilakoltatás kapcsán, és az ottani lakosság összefogása Tőkés mellett egyre fokozódott, mígnem rendszerellenes tüntetésbe csapott át, amit Elena Ceausescu parancsára meg kellett torolni. Ez a megtorlás bizony véresre sikerült, ugyanis több mint 40 halott és többszáz sebesült esett. A halottakat hűtőkocsival Bukarestbe szállították, hogy ne maradjon nyoma az eseménynek. Ott elégették őket. Az események fokozódtak. Ceausescu visszajött Iránból és Bukarestben egy nagygyűlésen próbálta csitítani a tömeget, de már nem lehetett féken tartani az elégedetlen tömeget. December 22 volt a fordulópont, akkor sikerült elfogni a szökésben lévő házaspárt, majd elítélni és kivégezni.

A rendszerváltás megtörtént. Hozadéka kézzelfogható: 1. felszámolták a diktatúrát. 2. Több párt alakult. 3. Szabad véleménynyilvánítás. 4. Szabad utazási lehetőség. 5. Szabad munkavállalási lehetőség külföldön. 6. A vallásszabadság újra érezhetővé vált. 7. Megszűnt a sorban állás. 8. A rendőrállam leépült. 9. Elindultak a reformok. 10. Megállt a falurombolás. 11. Csökkent az asszimiláció. 12. A települések visszakapták régi neveiket. 13. Megváltozott az ideológia. 14. Beindult a privatizálás. 15. Elkezdődött a restitúció. A sort lehetne folytatni, illetve ki lehetne bontani mindenik tételt, de jelen írásomnak nem ez a célja. Csupán az emlékezés és a morfondírozás.

Az eufórikus hangulat hamar lecsengett. A naivitásunkból

fakadó optimizmusunk is alábbhagyott. A marosvásárhelyi márciusi események, amelyek újabb emberáldozatokat követeltek, megtörték mind a kölcsönös bizalom, mind a reformok folytatását. A gyűlöletkeltés sikeres volt. Megalakult a Vatra Românească és a Román Hírszerző Szolgálat (sok esetben a régi emberekkel és a régi ideológia alapján). Az 1996-os választások sikere, a Demokratikus Konvenció győzelme kihúzta az országot a hullámvölgyből. Sor került Emil Constantinescu és Göncz Árpád államfők találkozójára és több román-magyar közös kormányülésre, amely enyhítette a két ország és a két nép közti kapcsolatot, hangulatot. Két szomszédos ország, közös tagság a NATO-ban, később az Eu-ban még közelebb kellett volna hozza a két állam közti kapcsolatot. Sajnos, még ma is ellenségképként áll a magyarság sok román szemében. Erdély elszakításának hiedelme még mindig él sokak fejében. A Kós Károly-féle Transzilvanizmus vagy a Sabin Gherman-féle eszmék csak kevés emberben keltenek empatikus érzéseket. Pedig jó volna jobban ismerni a közös történelmünket, hiszen évszázadok óta itt élünk, együtt élünk. Érdemes beleolvasni Lucian Blaga magyarul is megjelent könyveibe.

Továbbra is reménykedünk. Hiszen a 21. században vagyunk. Egy új generáció nőtt fel, akik nyelveket beszélnek, külföldet járják és látják a különbséget. Érzékelik az igazi demokráciát. Ott vannak a jó példák Dél-Tirol, Finnország, Skócia, Katalónia esetében. Ezeket a modelleket kellene tanulmányozni és meghonosítani a kisebbségi jogok érvényesítése terén. Bízom, hogy unokáink ebben a szellemben nőnek fel és élük napjaikat békében, egyetértésben és boldogságban.

Farkas Aladár

BORSZÉK KRÓNIKÁJA A 2019-ES TÖMEGMÉDIA (KÖZMÉDIA) TÜKRÉBEN

A sajtó - legyen az írott vagy elektronikus - próbálja követni az eseményeket, és kisebb-nagyobb tárgyilagosággal tükrözi is azokat. Ez fontos, hiszen ez által a lakosság tudomást szerez az illető település életéről, fejlődéséről. Egyfajta népszerűsítési munkát is végez, amiért köszönet illeti. A továbbiakban megpróbáljuk vázolni ezt.

A két helyi lapról (Források és Izvoarele) nem írok, hiszen ezek eljutnak minden borszékihez. A megyei lapok közül a Hargita Népe és annak online változata, valamint az Informatia Harghitei közöl a leggyakrabban városunkról. De olvashattunk a Gyergyói Lapokban (RMDSz-es kampánylap) és a Ziar Harghita-ban egy-egy cikket. A Gyergyó Tv is tudósított Borszékről. A regionális és országos lapok közül kiemelem a Székelyhont, a Heti Hirdetőt, a Székelyföldet és az Erdélyi Gyopárt, a Maszolt, a román lapok közül az Agerprest, a Pro Sportot és a ziuanewst. A Marosvásárhelyi Rádió magyar és román adása is rendszeresen közölt híreket Borszékről, interjút Mik József polgármesterrel. Az Ardeal Tv és az Erdélyi Magyar Tv. szintén közölt aktuális híreket a fürdővárosról. A magyarországi média közül a Duna Tv az,

amelyik időnként közöl közérdekű híreket városunkról. A Vörösvári Újság és a Zákányszéki Kis Újság, illetve a Zabosfai Ízőrzők készítettek riportot Borszékről. Ami a témákat illeti, első helyen áll a turizmus. Ez érthető, hiszen turisztikai város vagyunk. 33 tudósítás szólt erről, fő helyen a Bogrács Fesztivál és a borbályaépítés szerepelt. Második helyen áll az oktatásról szóló cikk (9 alkalommal írtak erről). Harmadik helyen áll a sport, hat cikk foglalkozik kutya-fogathajtó versenyyel vagy síversenyyel. Öt cikk az egészségüggyel, 3-3 cikk a borvíztöltődével, illetve környezetvédelmi témával foglalkozik. Két alkalommal írtak egyházzal kapcsolatos témáról. A román tv (TVR1, Antena 1 és a Pro tv) is 1-1 hír vagy reklám erejéig említést tett Borszékről. Összesen 75 cikk, illetve rádió vagy Tv-adás foglalkozott Borszékkal az elmúlt esztendőben. Hogy ez sok vagy kevés, döntse el mindenki maga. (Ezek az általam olvasott, látott vagy hallott anyagok. Nyilván, hogy ennél többször esett vagy eshetett szó városunkról különböző sajtóorgánumban. Kérem olvasóinkat, hogy osszák meg esetleges információikat a témával kapcsolatosan).

Farkas Aladár

ROLE KONCERT ÉS A MAGYAR KULTÚRA NAPJA

Január 22-én, a Hymnus kéziratának születése napján ünnepeljük kultúránk napját is. Kölcsey Ferenc e napon fejezte be nemzeti imánkat Szatmárcsekén, 1823-ban.

Mit jelent a kultúra? Az értelmező kéziszótár alapján három jelentése van. Az első jelentés szerint a kultúra az emberiség által létrehozott anyagi és szellemi értékek összessége, a művelődésnek valamely területe, illetve valamely népnél, valamely korszakban való megnyilvánulása. A civilizációval szembeállítva pedig, amely a technikai fejlettséget jelenti, a szellemi javak és a műveltség tartozik ide. A második jelentésben a kultúra egy személy művelt mivoltára vonatkozik. A harmadik jelentésben a kultúra valaminek a természetét, illetve biológiai értelemben tenyészetet jelenti. Tehát a magyar kultúrához többek között a magyar művészet nagyjainak alkotásai, sportolóinak eredményei, feltalálóinak munkássága, a magyar történelmi múlt értékei, valamint a magyar gasztronómia ínyencségei tartoznak. Azaz ezen a napon egyszerre gondolunk Mikszáthra és a székely népviseletre, 1848-ra és a fűszerpaprikára, a Bagossy Brothers Companyre és Hosszú Katinkára. Idetartozik minden, ami bennünket egyedivé formál a népek sokaságában. Ady Endre a maga „szerénységével” így összegezte kultúránk jelentőségét: „A magyarság szükség és érték az emberiség csillagokhoz vezető útja

számára.”

Azért is találó most Adytól idézni, mert egyik legkiemelkedőbb költőnk 101 éve, 1919. január 27-én halt meg. Mint az évszámból is kiderülhet, a tavalyi évet neki szentelte az irodalom, kerek évfordulóról lévén szó. Ez alkalomból a csíkszeredai Role zenekar a költő ismert és kevésbé ismert verseiből egy albumnyi zenét komponált, amit idén, január 25-én, a Kamenitzky Antal Könyvtár dísztermében el is játszott a borszéki közönségnek. Vagy inkább nagycsaládnak...hiszen alig 30-an ha ültünk a nézőtérén. Az összeállítás pedig méltó volt az ünnep nagyságához. Ady költemények mellett elhangzottak József Attila és Szabó T. Anna versek, valamint népdalok is népies-progresszív rock köntösbe öltöztetve. Az ünnepélyességet Sárpátki Ágnes művésznő előadása emelte, aki négy Ady vers előadásával ajándékozta meg a szerényszámú közönséget. A koncert végén, többszöri visszatapsolás után újra elhangzott a művésznőtől az Adja az Isten című költemény záró szakasza: „Adja meg az Isten, / Mit adni nem szokott, / / Száz bús vasárnap helyett / Sok, víg hétköznapot, / Adja meg az Isten.”

Ezekkel a szavakkal kívánok minden kedves olvasónak békés, boldog új esztendőt, és nagy(obb) kedvet a kultúrához!

Móga Renáta

A HALASÁGI CSIBI IMRE (1930-2000)

Halaság közigazgatásilag a Ditró községhez tartozó Orotva része. Az Orotván és Halaságon áthaladó megyei úton lehet megközelíteni a Közrezen át Borszéket. Ebben a völgyben élt az ezermester Csibi Imre bácsi, aki 1962-ben kihasználva a Halaság-patakának erejét törpevízerőművet létesített, amely biztosította lakásuk villanyáram szükségletét, működtette a rádiót és a Tv-t. Abban az időben egész Orotván nem volt villanyáram. Vaszi Mihályné Csibi Rozália 2019-ben megjelent önéletrajzi naplójában (36. oldal) azt írja, hogy munkaszolgálatos zsidók cipelték a hátukon a villanypóznákat és építették a villanyhálózatot meg az utat.

Imre bácsi gyógynövényekkel az 1970-es évektől foglalkozott, holott akkor még kuruzslásnak számított a gyógyfüvekkel való gyógyítás. Kezdetben állatokon kísérletezte ki, hogy használnak sebek vagy más betegségek orvoslására. Amennyiben bevált, saját magán is kipróbálta. Munkahelyén ajánlotta munkatársainak. Így terjedt a híre a gyógyfüveinek. A vidék érintetlen és bővelkedik különféle vadon nőtt gyógynövényekben. Ezek teája, illetve a belőlük készült kenőcsök, tinktúrák hatásosnak bizonyultak. Több ember kérte és használta ezeket a készítményeket. Imre bácsi évekig dolgozott az orotvai bányánál a topográfusok mellett. Lemérte az ívóvízforrások radon tartalmát,

és ami meghaladta a megengedett értéket, betömte, hogy senki ne ihasson belőle.

A '89-es rendszerváltás után a természetgyógyászat reneszánszát éli, beleértve a gyógynövények használatát is. A család átmentette ezt a tudást és folytatta a gyógynövény gyűjtést, termesztését és az abból készült termékek forgalmazását. Imre bácsi felesége, Anna néni, idős kora ellenére ma is készíti a gyógyfűves talpbetétet, deréköveket és párnákat. Tünde lánya előadásokat tart, gyógynövényismertető táborokat, előadásokat szervez, és gyógymasszörként tevékenykedik. Albert unokája főiskolán tovább tanulta a nagyapja által hátrahagyott tudást és ma már forgalmaznak egykomponensű teákat, teakverékeket különböző betegségek megelőzésére, illetve azok gyógyítására. A gyógynövényekből készült kenőcsök is nagy keresettségnek örvendenek. Napjainkban már 18 hazai és magyarországi településen be lehet szerezni a Halasági-Csibi néven jegyzett termékeket. A családi vállalkozást az unoka irányítja.

Örvendetes dolog, hogy egyre nagyobb teret hódít a természetgyógyászat, és egyre többen fordulnak a természetben található népi gyógymód felé. A Borszéki-medence is gazdag tárháza ezeknek a gyógynövényeknek. Érdemes megismerni és használni őket.

Farkas Aladár

PEDAGÓGIAI NAPOK, LELKIGYAKORLAT, TANTEREMAVATÓ

Pedagógiai napok, lelkigyakorlat pedagógusoknak, tantere-mavató – ezek a kifejezések fémjelzik az idei év második hetét iskolánk életében, ugyanis január 6-9. között lelkigyakorlattal egybekötött pedagógus továbbképzés zajlott intézményünkben. Ennek ötletét még novemberben, a felújított óvoda ünnepélyes átadásán Böjte Csaba ferences szerzetes fogalmazta meg.

Négy különböző szakterületen mutattak be iskolai LEGO csomagokat, valamint modern technológiai eszközöket a magyarországi Edelenyből érkezett Szent Miklós Görögkatolikus Iskola és Óvoda szakemberei. A képzésen nemcsak helyi pedagógusok vettek részt, hanem Maroshévízről, Gyergyóalfaluból, Marosvásárhelyről, Sepsiszentgyörgyről és Brassóból is érkeztek érdeklődők, összesen huszonhárman: 7 óvónő, 4 tanító és 12 matematika szakos tanár. Ennek megfelelően a foglalkozások négy csoportban zajlottak. Digitális taneszközök (okostábla, táblagép) és alkalmazások használatát sajátíthatták el a matematika szakos oktatók. A tanítónők megismerkedhettek a LEGO MoreToMath csomaggal – mely óvodában és 1-4. osztályban teszi vonzóvá, életszerűvé a matematikát – valamint BeeBotot, asztali robotot programozhattak. Ez alatt egy játékméhecske értendő, ami a tanulók által előre meghatározott utasítások alapján képes egy pályán mozogni. Az óvónők a fent említett pedagógiai eszközök mellett egy másik LEGO csomagot, a SixBricks-t, is kipróbálhatták. Hat nagyobb méretű téglatestet kell elképzelni, melyet majdnem 1 milliárd (!) módon lehet kombinálni. A nyelv és irodalom szakos oktatók a LEGO StoryStarter csomagjával ismerkedtek meg, mely különböző történetek modellezését, vizualizálását teszi lehetővé, valamint digitális eszközöket és alkalmazásokat próbálhattak ki. Talán a robotika volt a leglátványosabb szakterület, ahol LEGO WeDo 2.0 és MindStorms EV3-as robotokat építhettek, programozhattak az érdeklődők. Emellett két 3D-s nyomtatót is láthattunk üzemelni. Az egyikkel csokoládéból (!) „HappyNewYear” feliratot (ami természetesen ehető volt), a másikkal kukoricakeményítőből készült

műanyagból egy keresztes lovag zászlóját nyomtattuk ki. Minden LEGO didaktikai eszközhöz módszertani leírással valamint a képzésen való részvételi tanúsítvánnyal térhettek haza a pedagógusok.

Míg délelőtt szakmailag fejlődünk, a délutáni órákban Böjte Csaba testvér szavaival töltekezhettünk lelkileg. „Kiszerezni egymásból a jót” – talán az atya ezen gondolata foglalja össze leginkább az elmélkedések tartalmát. Ezt nyomatékosította a programot záró szentmisén elhangzott prédikáció is, melyen a ferences szerzetes személyes példákön keresztül az öt szeretetnyelvet ismertette és szemléltette. Idevágnak Barta József edelenyi igazgató gondolatai is. Már a programsorozat nyitóbeszédében felhívta a figyelmet arra, hogy az általuk bemutatott tárgyak csak eszközök. Nem kizárólagos eszközök, hiszen minden pedagógus maga dönti el, hogy számára melyik módszer alkalmazása a leghatékonyabb. Eredmény csak akkor érhető el, ha szeretettel fordulunk egymás felé.

A programsorozat fénypontját természetesen a nyitónap jelentette, mely során átadták az okostantermet is. Az eszközöknek helyt adó termet önköltségen újjátarta fel az iskola, bútorzatát a városi önkormányzat biztosította. 5.5 millió Forint értékű felszerelést (okostábla, táblagépek, töltőállomás) üzemelt be a magyarországi STIEFEL Kft., melynek összegét a dévai Szent Ferenc Alapítvány előlegezte meg. Ez az Amerikai Egyesült Államokban szervezett gyűjtésből fog számukra megtérülni. Az átadón jelen volt Barti Tihamér, Hargita Megye Önkormányzatának alelnöke, Borboly Csaba, a megyei önkormányzat elnöke, valamint Mik József a helyi önkormányzat elnöke.

Az esemény megszervezésében és lebonyolításában a borszéki tanári kar szinte hiánytalanul részt vett. Ilyen felszereltségű terem kevés van megyénkben, nagy lehetőséget jelent ez tanuló és tanár számára egyaránt. Úgy gondolom, iskolánkban mindenki újult lendülettel kezdte munkáját a második félévben, ezt bizonyítják a STEM teremben elkezdődött foglalkozások is.

Móga Renáta

ELŐVÁLASZTÁS

Az RMDSZ gyergyószéki döntéshozó testületének döntése értelmében a medence minden helységében közvetlen állóurnás vagy mozgóurnás előválasztásokat szerveznek. Nem lesz ez másképp Borszáken sem, ahol a helyi RMDSZ szervezete március 8-án tartandó állóurnás előválasztás során jelöli meg polgármester, illetve tanácsos jelöltjeit. Mindenki megméretheti magát, akár jelenlegi RMDSZ tag, akár nem, de tagja, tisztségviselője kíván lenni a szervezetnek.

Aki szeretné jelöltetni magát polgármesteri tisztségre, illetve helyi tanácsosnak, az február 20., 14 óráig kell leadja dokumentációját a Borszáki Turisztikai Információs Irodában. Az előzetes iratcsomót ugyanitt lehet igényelni.

Az iratcsomó a következő dokumentumokat kell, hogy tartalmazza:

- önéletrajzi adatlap*
- politikai nyilatkozat*
- jelölési nyilatkozat*
- előválasztási nyilatkozat*
- vállalás a tagdíj befizetésére vonatkozóan*
- támogató aláírások* – helyi tanácsosnak való jelöltséghez az adott közigazgatási egység magyar lakossága 1%-nak a támogatása szükséges, a polgármesterjelölt esetében pedig 4%-a.
- személyi igazolvány másolata

A MÉRGEZŐ SZÜLŐK

Kik a mérgező szülők? Azok, akik személyiségromboló hatással vannak a gyermekeikre. Sok negatív dolgot mondanak nekik, nem hagyják őket érvényesülni, túl sok felelősséget hárítanak rájuk, vagy éppen teljes ellenőrzés alatt próbálják tartani a gyermeküket még akkor is, ha azok már felnőttek.

Az úgynevezett mérgező szülők sokat kritizálnak, de keveset dicsérnek. Viselkedésükkel vagy szavaikkal bántanak. A fizikai bántalmazás sem ritka náluk. A mérgező szülők gyakran észrevétlenül rombolják a gyermekük életét. Azok sokszor csak felnőtt korukban jönnek rá, hogy manipulálták, félrevezették vagy éppen súlyosan bántalmazták őket. Íme, 8 jel, amelyből felismerheted, hogy téged is mérgező típusú szülők neveltek-e. A felismerés a gyógyulás és a továbblépés első szintje.

1. Negatív és elégedetlen

A mérgező szülő gyakran egy képzeletbeli, tökéletes/ideális eszményképhez szeretné hasonlítani a gyermekét. Mivel tökéletes ember nincsen, mindig akad valami, amiért hibáztatni lehet. Van, aki bármilyen negatív esemény történik a családban, képes azt mondani a gyerekeknek, hogy az is miatta van, az is az ő hibája. A mérgező szülők által nevelt gyermekek gyakran érznek büntudatot, lelkiismeretfurdalást akár ok nélkül is. Az sem ritka, ha a gyereke más gyermekeken, a kistestvéreiken, játszótársaikon vagy a játékaikon vezetik le a feszültséget.

2. Lekicsinylő, becsmérő megjegyzéseket tesz a gyerekekre annak jelenlétében is

3. Érzelmileg zsarolják a gyermekeiket

A repertoár igen széles lehet. Például sírással csikar ki valamit a gyermekből az édesanyja, vagy ágyának esik, ám semmilyen betegségben nem szenved. Megjegyzéseket tesz, hogy ő bezzeg mennyi mindent megtett érte, mennyi áldozatot hozott.

4. Felelőse, mekkora teher volt számára a gyermekvállalás

Milyen nehéz volt a szülés, mennyire nehéz volt a gyerekét felnevelni, mennyi gondja volt vele, esetleg azt állítja, hogy sok szomorúságot okozott neki kisgyermekként.

5. A mérgező szülő gyakran játssza azt, hogy levegőnek nézi a gyermekét, nem szól hozzá, duzzog a jelenlétében.

6. Nem hagyja, hogy a gyermekének magánélete legyen. Totális kontrollt akar a másik felett. Ez a fajta szülő nem tartja bűnnek, ha kutat a gyermeke holmija közt, ha elolvassa a naplóját, a leveleit, megnézi, kivel telefonált, milyen sms-eket írt stb. Egyáltalán nem érzékeli, hogy ez mennyire romboló hatású. Felülbírálja a gyermeke döntéseit a pályaválasztástól kezdve a párválasztásig. A mérgező szülőkre az is jellemző, hogy nekik senki nem elég jó a lánya/fia számára. Van, aki eltiltja a gyermekét a párjától (amíg teheti), van, aki addig tesz megjegyzéseket a másik fiúra vagy lányra, amíg a gyermeke végül szakít.

7. A mérgező szülő szívesen csúri-csavarja úgy a dolgokat, hogy végül az legyen, amit ő akar

Még gyermekkorban kezdődik azzal, hogy a gyerek azt egye, amit ő akar, olyan ruhát vegyen fel, amelyet a szülő akar, olyan holmikkal vegye körül magát, amelyeneket a szülő választ a számára. Felnőttkorban a folytatás például abba torkollik, hogy a "gyermek" ne menjen külföldre dolgozni, ne boldoguljon önállóan, ne költözzön másik városba. Úgy ossza be az erejét és idejét, ahogyan a szülőnek megfelelő.

8. Nem engedik, hogy a negatív érzelmeiket kifejezzék a gyermekek

"Olyan idegbeteg vagy, mint apád!" "Olyan hisztis vagy, mint anyád!" "Olyan faksznis vagy, mint nagymama!" "Azonnal fejezd be a böfögést!" "Uralkodj magadon!"

Bántalmazott, elnyomott gyermekekből gyakran válnak mérgező szülők.

Kovács J.

Játék

A decemberi számban megjelent feladvány megoldás:

1Fe7+!-Vxe7

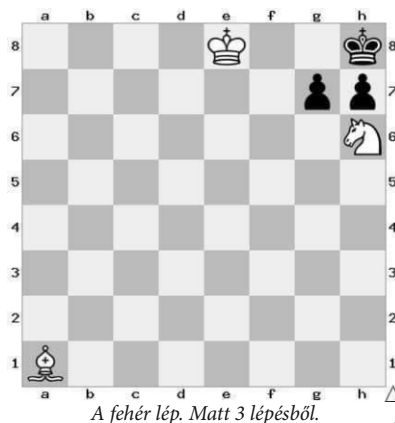
2Va8+!-Hxa8

3Bc8#

Megoldás: Vodă Costel

Újfeladvány

A mellékelt ábrán egy sakk diagrammát mutatunk be. A sakk kedvelőit arra kérjük, hogy oldják meg a feladatot majd a megoldást juttassák el a Borszéki turisztikai irodában vagy küldjék el a turism.borsec@gmail.com e-mail címre. A megoldást a következő számban közöljük.

A fehér lép. Matt 3 lépésből.

Anyakönyvi hírek

Házasság

Bege Carol – Spaci Daniela Alexandra
2019.12.28.

Elhalálozás

Hanuleac Ioan	1948.10.06. - 2019.12.22.
Antal Viorica	1940.08.08. - 2019.12.22.
Dobrescu Nicolae	1946.03.16. - 2019.12.23.
Borsos Valeria	1933.04.09. - 2019.12.24.
Eigel Anna	1952.03.13. - 2020.01.02.
Balázs Béla	1969.11.05. - 2020.01.07.
Lăzăroiu Veronica	1972.03.14. - 2020.01.20.
Pépel Magdolna	1942.05.27. - 2020.01.28.

Emlékeztetjük olvasóinkat, hogy 2020 első felében vastagbélráksűrési program veszi kezdetét, célcsoportja a 45-75 év közötti lakosság. A program időtartama 3 hónap. A szűrési programban való részvétel ára 50 RON/ személy/teszt. A szűréssel kapcsolatban bővebb tájékoztatást kaphat a helyi polgármesteri hivatal székhelyén, valamint a helyi családorvosi rendelőben.

Az idejében felfedezett vastagbélrák gyógyítható!

BORSZÉKI POLGÁRMESTERI HIVATAL

Str. Carpați, nr. 6/A

ISSN 1224 - 1709

Felelős szerkesztő: Kolbert Tünde

Szerkesztőség: Ballai Erzsébet, Farkas Aladár, Fazakas Mihály Emese, Pethő Csongor, Kovács Júlia, Ferenczy József, Fazakas Emese, Mőga Renáta

Számítógépes szerkesztés: Mőga Attila, ARTMOBIL Group - Borszék

Nyomda: F&F INTERNATIONAL - Gyergyószentmiklós